

آفریقایی‌هایی که لهجه شیرازی دارند

۷ دی ۱۳۹۳ ساعت ۱۶:۲۷

در منابع تاریخ و سفرنامه‌ها آمده است تاجرانی از ایران که به شیرازی معروف بودند بار سفر می‌بستند و از بندر سیراف در خلیج فارس با کشتی تا سواحل شرق و جنوب آفریقا می‌رفتند.

مسافران ایرانی در مناطق عمده‌ای از آفریقا در رفت و آمد بودند و گستردگی روابط اقتصادی و فرهنگی میان تازه واردان و ساکنان بومی منطقه‌ای به اسم زنگبار، باعث رواج فرهنگ ایرانی و به تبع آن رونق اسلام و تشیع در بین اهالی این بخش از کره زمین شد.

تا پیش از ایران، سیاحان و تاجران اروپایی و عرب هم گذرشان به زنگبار رسیده بود و اما حضور تاجران ایرانی تاثیر بیشتری روی بومیان گذاشت. این تاثیر آنچنان بود که بعدها شاهد پیدایش زبان سواحیلی و حضور نژادی با عنوان شیرازی‌ها در بین اهالی زنگبار شد.

این تعامل فرهنگی و اقتصادی که سابقه آن به قرون هشتم و نهم میلادی بر می‌گردد حتی به پایه‌گذاری سلسله‌ای از حاکمان ایرانی در شهر کیلوا انجامید که فرمانروایان آن برای استحکام پایه‌های سیاسی خود با دختران سران قبایل و طوایف بومی ازدواج می‌کردند و نسل به وجود آمده دورگه‌هایی بودند که علاوه بر تعلق نژادی به مردم زنگبار، نشانه‌ای از فرهنگ ایرانی را با خود داشتند.

اولین حضور رسمی ایرانی‌ها در زنگبار به زمانی مربوط می‌شود که حاکم ایالت شیراز در زمان آل بویه، به نام علی بن سلطان حسین شیرازی با هفت پسر خود همراه ۷۰۰ نفر از همراهانش به زنگبار آمد و در آنجا ساکن شد. نسلی که بعد از او در این منطقه ماندگار شدند به شیرازی معروف شدند که تاکنون نیز در ساحت سیاسی و فرهنگی زنگبار نام و نشانی از آنان دیده می‌شود.

شیرازی‌ها راه و رسم تجارت را خوب می‌دانستند و در مراکز محل استقرار خود علاوه بر رونق اقتصاد و مدیریت صادرات و واردات، اسلام را از طریق ساختن مساجد و اماکن عمومی در زنگبار و مومباسا گسترش دادند.

علی بن حسین، پایه‌گذار سلسله شیرازی در زنگبار روابط خوبی با سران و طوایف محلی برقرار کرد و بر دامنه فعالیت تجاری خود

افزود. اهداف او بعد از مرگش از سوی پسرش علی پیگیری شد. وی دامنه قلمرو خود را گسترش داد و زمینه ایجاد حکومت شیرازی‌ها را فراهم کرد. از این پس تا قرن‌ها منطقه زنگبار تحت حاکمیت و اقتدار ایرانی‌تبارانی قرار داشت که هم قدرت سیاسی داشتند و هم نبض اقتصاد و تجارت منطقه شرق آفریقا را به دست گرفته بودند. گرچه بعدها به خاطر اختلافات محلی، منطقه‌ای و خانوادگی دوران شکوه این سلسله رو به افول نهاد و زمینه حضور بیگانگان اروپایی فراهم شد.

در اواخر قرن پانزدهم میلادی فضیل بن سلیمان به حکومت می‌رسد و همزمان واسکودوگاما، دریانورد بزرگ پرتغالی پس از کشف راه دریایی هند وارد منطقه دریایی آفریقا شده و پس از اقامت در موزامبیک و کسب اطلاعاتی نسبت به شیوه حکومت ایرانیان در سال ۱۵۰۲ میلادی در شهر کیلوا پایتخت امپراتوری زنج لنگر انداخته و با توپ و دیگر سلاح‌های جنگی که به همراه داشت سلطان فضیل را خراجگزار پادشاهی پرتغال می‌کند و شیرازی‌ها سالانه مبلغ یکم هزار لیره به وی می‌پرداختند و پرچم امپراتوری پرتغال بر فراز کاخ حکومتی کیلوا برافراشته می‌شود و این آغازی برای جایگزینی اروپاییان پرتغالی و انگلیسی به جای ایرانی‌تباران در ساختار سیاسی زنگبار بود.

شیرازی‌هایی که از قدرت دور مانده بودند، با حمایت از حرکت‌های ضد استعماری ساکنان زنگبار با ائتلاف با بومیان زنگباری حزب آفروشیرازی را تشکیل دادند و در قرن بیستم میلادی علیه استعمار انگلیس به فعالیت سیاسی پرداختند و در نهایت در به استقلال رسیدن جزیره زنگبار در ۱۹۶۳ مشارکت کردند.

ایرانی‌تباران اخلاق خوشی داشته و از روابط عمومی گسترده‌ای هم برخوردار بودند. از این‌رو همچنان اهالی زنگبار به نیکی از آنان یاد می‌کنند.

طایفه‌ای موسوم به شیرازی اکنون حزب سیاسی مهمی در زنگبار تشکیل داده‌اند و در تحولات سیاسی این منطقه تاثیرگذارند. سال‌های پیش که تانزانیا تحت اشغال انگلیس و قبل از آن مستعمره پرتغال بود تغییراتی در فرهنگ این کشور ایجاد و حتی باعث رسمیت یافتن زبان انگلیسی شد، اما این تاثیرات آن قدر نبود که همه آثار و میراث فرهنگ ایرانی را از بین ببرد. زبان سواحیلی در این منطقه که پیشتر به شیرازی موسوم بود، همچنان در بین اهالی این سرزمین رواج دارد؛ زبانی که ۲۰ درصد از واژه و لغات آن فارسی است.

در زنگبار آثار و ابنیه تاریخی فراوانی یافت می‌شود که جزو میراثی از تمدن و فرهنگ ایرانی به شمار می‌آید که از آن جمله می‌توان به حمام کیدیچی، مسجد کیزیم‌کازی، توپ‌های جنگی ایرانی در موزه تاریخی قصر بیت‌العجایب و اسناد مکتوب در موزه دارالسلام و زنگبار اشاره کرد.

حضور ایرانی‌ها در زنگبار و تانزانیا باعث گسترش تشیع در این منطقه شده است و هر سال در مراسم مذهبی و دینی مانند غدیر، عاشورا، اربعین و... شیعیان به طور گسترده و فعالانه شرکت می‌کنند.

منبع: جام جم

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۹۱۰۳/شیرازی-لمحه-های-آفریقایی/>